

Globalisering och Internet – kan ideologierna bestå?

av Klas Hjort

En förändring på flera nivåer	2
Den ideologiska utmaningen	2
Internet – vad innebär det?	3
Förskjutning av sant och falskt	3
Utanförskapet – ett exempel.....	4
Skapandet av ett jag	4
Personifiering av ideologin	4
Aktivism på nya sätt.....	5
Ett folkhem eller många mindre gemenskaper	5
Kan en ideologi skapas för flera olika gemenskaper?.....	6
Kan man kontrollera ideologins innehåll?	6
Makten kommer att förskjutas.....	7
Kärnvärden	7
Konturer av förändringen i andra frågor	8
Demokrati	9
Generationsgapet	9
Integritet	10
Trygghet eller integritet?	10
Det går att rädda ideologierna	11

Globaliseringen är den process där medier, teknik, resor, handel och inte minst kultur upphör att vara lokala eller nationella och istället blir mer och mer en fråga för hela jorden.

Sammanfattningsvis kan man säga att globaliseringen innebär att en rad företeelser har frikopplats från det geografiska rummet och blivit globala istället. Vi har nått en punkt i globaliseringsprocessen där vi måste acceptera att den är ett faktum. Kanske fanns det en tid där detta kunde ha stoppats men den är förbi. Det går inte längre att försöka förhålla sig för eller emot utan diskussionen måste istället röra sig kring hur vi påverkas och hur vi ska förhålla oss till det som sker. Internet, lågprisflyg, och på andra sätt ökad rörlighet och kommunikation har medfört att det idag inte längre går att, på samma sätt som förr, skapa gränser mellan människor. Idag har många människor varit utomlands flera gånger redan innan de börjar grundskolan och det är snarare ovanligt att inte kunna äta med pinnar än att kunna det. Seder, upplevelser och annat som man förr läste om är idag en del av vardagen för många. Det verkar dessutom som att processen både ökar i hastighet och att fler och fler länder blir en del av den. Fler och fler människor blir del av en global gemenskap och kan både bidra och ta del av den.

På grund av att globaliseringen idag är ett faktum måste vi förskjuta frågeställningarna och de utmaningar som globaliseringen medför från om vi gillar processen till hur vi möter utmaningarna. Vilka är då de ideologiska utmaningarna ett parti ställs inför i en allt mer globaliserad värld? Kan ett parti behålla sina kärnvärden i en värld som är väldigt annorlunda?

En förändring på flera nivåer

Globaliseringen sker på många plan parallellt. Samtidigt är det en process som är kulturell, ekonomisk, politisk, kulinarisk och påverkar många andra områden. Det är inte bara olika områden som påverkas utan det är också olika geografiska tyngdpunkter för olika områden. Kulturellt är vi långt mindre påverkade av Kina än vi är ekonomiskt. Matmässigt är länder som Thailand och Indien stora trots att vi ser mindre av dem på andra plan. Japan ser ut att bli det första landet som har en kraftig påverkan på oss över många områden utan att vara en del av västvärlden. Politiken verkar vara det område som har behållit en sfär av påverkan som är begränsad till västvärlden. De politiska idéerna som dominerar västvärlden – den liberala demokratin – verkar istället exporteras till allt större delar av världen. Just exporten av den liberala demokratin är kanske den bästa effekten av globaliseringen. Både för att den innebär en mycket snabbt ökande frihet för många människor och för att det efter demokratiska reformer brukar komma en snabb ekonomisk tillväxt som lyfter många ur fattigdom.

Den ideologiska utmaningen

Alla dessa förändringar kommer att skapa en mycket stor ideologisk utmaning för partierna och de andra organisationerna som bär idéer. På samma sätt som förr, när det skett stora språng i utveckling så kommer vissa idéer att dö ut och försvinna medan andra blir kvar. Historiskt finns en rad ideologier som misslyckats att förändra sig till de utmaningar som en tid har och de är idag förpassade till idéhistorien. För att finnas kvar som en relevant kraft i en tid av Internet och globalisering måste ideologier möta och ge bra svar på de nya frågor som utmaningen ställer. Vilka är då frågorna, och vilka svar kan man ana?

Internet – vad innebär det?

Internet kommer att medföra många förändringar som spänner över enormt många områden. Den enorma påverkan och förändringen av i det närmaste allt som förutspåddes i det tidiga nittio-talet är uppenbart fel. Men det kommer att bli stora förändringar både genom att Internet utvecklas och genom att de sites som är populära ersätts med andra. Antagligen har i skrivande stund Facebook nått sin topp och kommer att dala, men antagligen så kommer andra liknande. Siternas innehåll och möjligheter kommer också förändras i och med att bandvidden ökar och möjligheterna att flytta framförallt rörlig bild kommer att öka. Det är också så att både lagstiftning och partiernas förhållning till Internetfenomen måste skapas utifrån generella principer snarare än specifika sites eller sitetyper. En av de få saker som visat sig bestående på Internet är den otrohet och lättrolighet som finns. En site som var mycket stor 2006 och där många unga mötte moderater och reklam var Lunarstorm. Det är idag en site som är ute och börjar glömmas bort.

Förändringarna är inte bara ekonomiska och kulturella utan verkar också ha en mycket stor påverkan på hur vi uppfattar oss själva och hur vi förhåller oss till varandra. Gemenskaper kan byggas utifrån gruppstillhörighet över en hel värld och tidigare geografiska gränser upphör. Det kulturella utbud som för fanns bara i storstäder finns nu i många avseenden tillgängliga överallt. Även fenomen som att alla böcker, filmer och skivor som förr bara fanns i storstäder nu finns tillgängliga överallt. Att som i mina tonår åka till en storstad för att bunkra skivor eller böcker är idag meningslöst – genom Internet finns samma utbud överallt. Mycket av det kulturella utbudet blir därför tillgängligt för de flesta och nästan överallt. Det förändrar ett samhälle. Än har storstäderna ett försprång med kultur där den fysiska närvaron är viktig som teater och konserter men det kan, om det kommer bra lagstiftning, mycket väl bli så att det blir vanligt att streama utsändningar av teater på Internet.

Förskjutning av sant och falskt

Något paradoxalt så kommer antagligen Internet att medföra att vi får ett slags postmodernismens genombrott där sanningen inte förvisso blir helt individbaserad men väl grupp-baserad. Redan idag kan man se hur det finns en hos många ökad kritiskhet mot de etablerade massmedierna och en ökad tilltro till exempelvis bloggar. Massmedierna uppfattas förmedla vad som händer i stort, men vinklat och sållat på viktig information. Bloggarna ger sammanhangen, bakgrundsfakta och de pusselbitar som saknas. Många gånger är detta nog positivt. Vad som kommer uppfattas som sanning kommer antagligen att skapas genom ett slags klustrar av bloggar, massmedier, samtal och liknande. Att bloggar och tidningar i sin tur samverkar kommer ytterligare att driva på processen. Vad som händer, och vad i detta som är sant, verkar snarare bli en social process i grupper än något som ensidigt kommuniceras via massmedier. Detta kommer skapa en stor utmaning för partier kommunikativt eftersom de kommer att behöva vara med och aktiva i den processen.

Detta kommer att skapa en utmaning som antagligen är mer kommunikativ än ideologisk. När någon skall påverkas så att den skall omfatta en ideologi så kommer det även att i många fall krävas att man påverkar bilden av vad som är sant.

Utanförskapet – ett exempel

I valrörelsen 2006 drev framförallt moderaterna frågor om utanförskap. Det fanns en ideologisk uppfattning om att det var fel att ungefär en miljon människor levde i utanförskap. Mot detta stod socialdemokraterna som hävdade att det var en låg arbetslöshet och att jobben började komma. Partierna hade inte bara skilda uppfattningar om antalet som saknade jobb, de hade olika mått för att mäta med. Kampen slutade med att det blev en spridd uppfattning att det fanns ungefär en miljon människor i utanförskap och att bekämpandet av detta var den kanske största politiska utmaningen. Skapandet av en sanning för många kommer att bli en av de prioriterade kommunikativa utmaningarna i framtiden – inte minst för att uppfattningen om hur det är för många är ett slags mylla som man sedan sår ideologin i. Etablerande av utanförskapet som begrepp och de ideologiska perspektiv som följde på detta är en mycket viktig del av förklaringen till varför alliansen vann valet.

Ibland talas det om att alliansen genom att skapa en sammanhängande berättelse kring utanförskapet fick sin styrkeposition. Med Internet så kommer ett ökat behov av att inkludera väldigt många i en sådan berättelse. Ideologin måste göras så enkel och så flexibel att väldigt många tar den till sig och upplever ett behov av att förhålla sig till frågeställningar. Den politiska berättelsen måste inte längre bara vinnas runt lunchborden på jobben utan måste också bli en del av den – eller snarare alla de skilda – diskussionen som förs på Internet.

Skapandet av ett jag

Trenden verkar vara att de yngre generationerna, de som växt upp med Internet i en allt hög grad funderar och aktivt tar ställning för att skapa ett jag. Det finns ofta mycket stort fokus på sig själv och vem man är, både för sig och i andras ögon. Åtminstone nu verkar det inte finnas någon önskan att bli en del av massrörelser och köpa hela ideologiska paket. Istället tas partiella ställningstaganden, övergående i tid och ofta verkar det finnas lika stort önskan att besvara frågan "Vem är jag?" som "Vilket samhälle vill jag leva i?" när man tar ställning i politiska frågor.

Personifiering av ideologin

Detta kommer antagligen att medföra att ideologier, som heltäckande svar på väldigt många politiska frågor, kommer att bli mycket svåra att få människor att vilja göra. Aktivism, att offentligt politiskt ta ställning och eller agitera, kommer antagligen snarare att ske i lösa enskilda frågor än i hela paket. Det verkar som om det finns ett intresse för att ta ställning politiskt genom exempelvis facebookgrupper, manifestationer och annat men att partierna inte lockar som förr. Ideologiska ställningstaganden har glidit mot att bli smörgåsbord där man tar det man vill ha och struntar i resten.

I en politisk miljö som präglas av en smörgåsbordsmentalitet blir det viktigt att kunna erbjuda ett utbud som både är pålitligt och innehåller mycket av det som väljarna efterfrågar. Något paradoxalt kan det bli så att människors ovilja att bli medlemmar i partier måste göra partierna mer ideologiska. För att vara tydliga, för att vara attraktiva och för att vara ett alternativ måste det finnas ett tydligt svar på vad partiet står för.

Aktivism på nya sätt

Det är idag långt svårare att värva människor till partierna än förr. En av förklaringarna till detta är antagligen den personifiering som går hand i hand med globalisering och Internet. Det finns ett obehag i att köpa ett helt paket i form av ett parti. Människor vill kunna stå för de delar av ett parti de är bekväma med och strunta i resten men upplever inte att en sådan hållning går att förena med partimedlemskap. Det verkar som att medborgarna väljer bort partierna snarare än politiken.

Istället så tar folk ställning på andra sätt. Marscher och deltagande vid demonstrationer är ett slags initiativ som fortfarande verkar kunna attrahera många. Även om det inte är Första maj som drar. Istället är det demonstrationer mot fastighetsskatt, marscher mot ungdomsvåld och liknande manifestationer som används för att ta ställning. Ett annat sätt är olika band eller pins som det blivit vanligt att ha på sig. Ett liknande sätt att vara politiskt aktivist är de upprop, inte minst facebookgrupper, som formligen exploderar idag. Ofta kan man se personifieringen i hur de kommer fram genom att det skapas tiotal upprop som alla syftar till samma sak. I de stora nätstormarna som kring IPRED och FRA så skapades säkert ett tiotal upprop som i de flesta fall både till innehåll och medlemmar överlappade varandra.

Det verkar också finnas ett slags korta och väldigt intensiva ställningstaganden som uppstår och snabbt försvinner igen. Ett exempel på ett sådant fenomen är sympatin för de burmesiska munkarna som fanns under ett par veckor 2007. Efter ett par manifestationer och ett kortlivat politiskt mode att bära röda tröjor försvann rörelsen igen.

Ett folkhem eller många mindre gemenskaper

Sverige har länge präglats av en djup känsla av identifikation med andra svenskar. Metaforen som använts för identifikationen och de politiska lösningar som knutits till denna är folkhemmet. Det är ett hem åt hela det svenska folket där staten funnits för att se till att sysselsättningen är hög och välfärden kommer alla till del. Antagligen har den djupa övertygelsen om att skatterna går till någon som är ungefär som jag är grunden för skatteacceptansen. Så länge människor upplever att pengarna går till grannens barns skola, närsjukvården och liknande så är det ok med höga skatter. Ett lite talande exempel på den nationella solidariteten som politisk markör var Fredrik Reinfeldts uppmaning om att man ska köpa svenskt till julen -08. De som inte köpte svenskt bidrog inte till jobben. Solidariteten begränsas till dem vi kan uppfatta gemenskap med.

Brytningen kommer inte vara radikal eller ske över en natt. Vi kommer att i överskådlig tid vara svenskar som i huvudsak upplever att vi liknar andra svenskar. Liksom att danskar, briter och greker är lite annorlunda än vi. Men den ökade kontakten med andra kulturer kommer att suddas ut gränser och antagligen kommer det ske en ökande identifiering med liknande människor i andra kulturer. Elvisfantaster kommer ha lätt att hitta sina likar över världen, unga akademiker som jobbar utomlands kommer att hitta stora likheter med andra som lever på samma sätt och fler och fler grupper kommer genom globaliseringen att finna varandra över nationsgränser. Vi kommer att kunna, och antagligen också göra det, söka oss till andra människor som är mer lika oss än de vi råkar bo nära eller ha växt upp med.

När samhället blir mer personifierat kan det bli så att det snarare bli en lång rad mindre samhällen eller kanske snarare gemenskaper som vi upplever identifikation med. Det kommer antagligen också att påverka vår vilja att betala skatt. Om vi är beredda att i huvudsak betala skatt för att bekosta välfärdstjänster för människor som vi uppfattar är som vi så kommer en

ökad personifiering leda till ökade krav på att individualisera välfärdstjänsterna. I ett mer individualiserat samhälle kan välfärdstjänsterna mycket väl bli något där många efterfrågar en god basnivå för alla men en riktigt bra för sig själv. Urbana akademiker idag har förmodligen en långt mer begränsad vilja att betala skatt för arbetslösa i Norrland som inte vill flytta än under Flytt int-debatten förr. Det är intressant att se hur politiken i Sverige idag gradvis börjar delas upp mellan en vänster med fokus på transfereringar och en allians som fokuserar på jobb och välfärd. I ett samhälle med en ökande grad av personifiering och minskande identifikation med alla så kan en politik som syftar till att utveckla och utöka transfereringssystemen vara en ganska snabb återvändsgränd.

Uppbrytningen i småsamhällen inom nationen kommer att påverka hur vi tar till oss information och vilka opinionsbildare som är viktiga. En gissning är att mycket få som läser denna text påverkas av om Blondinbella gör ett politiskt uttalande på sin blogg. Men det finns stora grupper där det är enormt viktigt och hon har haft en stor betydelse för MUF:s möjligheter att nå unga. Hon har en mycket stor påverkan i en begränsad krets. Blickar vi bakåt så fanns mycket mer en samhällsdebatt där enstaka personer hördes i ett helt samhälle. En mångfald av medier – tidningar, bloggar, tvkanaler och liknande gör att även om fler konsumerar massmedier så är det enskilda mediets genomslag mindre. Medborgarna skapar nu på ett helt annat sätt än förr sin egen mix av nyheter och information och möjligheten som förr fanns att nå ut väldigt, väldigt brett är idag mindre.

Kan en ideologi skapas för flera olika gemenskaper?

Möjligheterna att idag via tv, radio, Internet och andra massmedier följa politiken mycket nära har antagligen bidragit till att minska intresset för att vara med i partierna. Partilokalen har inte någon unik möjlighet att vara ett forum för både debatt och överförande av information. Vem som helst kan idag skaffa den information som förr var i huvudsak tillgänglig för föreningsordföranden, riksdagsledamöter och andra som hade en närhet till vissa politiska miljöer.

Det kan verka dystert att skapa ideologi i en sådan miljö. Där unga har färre kontaktytor med de äldres medier, där akademiker mer skiljer sig från dem som inte har utbildning och där de mest politiskt intresserad kan få en oändlig mängd information. Men även om man inte kan nå alla som förr så kan samma värden genom olika bärare nå mycket brett. Det går inte längre att skapa ett budskap för alla men det går att skapa värden som väldigt många delar.

Blondinbellas läsare, arbetslösa i Norrland, börsmäklare i Stockholm och många andra skapar sina egna sätt att ta till sig intryck. Men det går att förena dem i en önskan om rättstat, om demokrati, om att kunna röra sig tryggt på gatorna och att vara fria att fatta egna beslut. Kärnvärdena består och får en ökande vikt, eftersom de blir det kitt som håller ihop en rörelse sträcker sig mellan många mindre samhällen.

Kan man kontrollera ideologins innehåll?

Framväxten av internet och de mycket snabbt ökande kontakterna med utlandet har en stor påverkan. Tillgången till utländska massmedier gör att informationen om utländsk politik och vad som händer där ökar mycket snabbt. Då kommer också de lösningar som uppfattas som möjliga (och omöjliga) att öka. I kombination med att bloggofären växer snabbt framförallt på utbudssidan så kommer det bli svårt att få den kontrollen av ett partis ideologi som fanns förr. Bloggarna måste till exempel skilja sig åt för att fortsätta att vara intressanta. Det kommer att leda till att vi får en ytterligare ökad personifiering av ideologin. Nu för tiden när

regeringen lägger fram ett förslag så diskuteras inte frågorna i huvudsak på ledarsidor och man tar ställning i arbetsplatsens fikarum eller i partilokalerna utan på Internet. Bloggarna lyfter fram styrkor och svagheter och antalet intryck man kan komma att utsättas för kommer att fortsätta öka. Antagligen så kommer detta att driva på en process där partiledningarna får mycket svårare att styra åt vilket håll ett parti skall röra sig. Något förenklat kommer de att riskera att tappa kontrollen över ideologins innehåll. Gräsrotter, bloggare och andra aktivister kommer att på ett mycket effektivare sätt än förr bilda opinion mot en partiledning eller för.

Makten kommer att förskjutas

Bloggarna kommer antagligen också ha en annan påverkan på den interna och externa opinionsbildningen. De som är frekventa bloggare är ofta mycket duktiga skribenter och sökare av information. Det gör att de på ett nytt sätt kan förmedla sin åsikt till andra och de äger dessutom sin kanal till dem som vill ta till sig.

Skiftet mot att gräsrotterna kommer få fler och utökade möjligheter att styra ideologins utveckling medan de etablerade kommer att få mindre kommer i sig att utgöra en mycket stor utmaning. Ett steg på vägen har tagits av moderaterna som släppt mycket av kontrollen av varumärket genom att öppna sin kampanjmotor så att den kan användas fritt av dem som önskar. Det kommer givetvis att resultera i hundratals skämt som sprids till någon enstaka eller i stor skala. Men det öppnar också sakta mot att aktiva går från att ha centralt producerat kampanjmaterial som används i huvudsak när centralorganisationen driver en kampanj till att låta de aktiva själva välja när, hur och om vad det skall kampanjas om. Makten över bilden och delvis innehållet i partiet börjar förskjutas ned mot medlemmar och gräsrotter.

Möjligheten att styra det politiska innehållet i ett parti minskar radikalt. Ett sätt att möta denna utmaning blir att inte längre skapa en kampanj som alla skall ut och bedriva på liknande sätt. Utan att i stället skapa vagare förslag om hur aktivisterna kan göra genom exempelflyers eller exempelartiklar. Men det måste ske ett skifte i att partierna säljer in den ideologiska grunden för kampanjen snare än hur ett central budskap skall kommuniceras.

Antagligen kommer det att krävas att partierna går från att se sig företräda grupper som är sina till att försöka göra sig till förespråkare för värden och idéer. Moderaterna skulle till exempel kunna förskjuta sin opinionsbildning från att lite grand driva företagarnas frågor till att driva tillväxtfrågor för alla. På ett liknande sätt skulle folkpartiet kunna gå från att vara ett lärarparti till att bli ett kunskapsparti. En övergång från att tänka på människor och grupper till värden som kan tänkas tilltala grupper. En svårighet med ett sådant skifte är att risken för att få minskad trovärdighet är stor om man fattar beslut som verkar gå emot ett kärnvärde.

Kärnvärden

Jag tycker att mycket tyder på att metoden att möta de utmaningar som följer på globaliseringen och Internet är att fokusera på de centrala värdena i en ideologi och sen mycket fritt tillåta en personifiering av vilka uttryck detta tar sig. Partiet släpper kontrollen över de uttryck som ideologin tar sig och kommunicerar istället sina kärnvärden och de konkreta politiska förslag som följer ur dessa kärnvärden.

Traditionella borgerliga värden som trygghet, välfärd, frihet, äganderätt och familj kan behålla sin roll som mycket viktiga frågor även i en mer globaliserad värld. Men det är också

mycket viktigt att begreppen fylls med ett innehåll som motsvarar den tid och det politiska klimat som råder just nu.

Givetvis finns det ett stort behov av trygghet på Internet. Det måste finnas skydd mot bedragare, mot hot, mot stölder och mot hackare. Rättstaten måste sträcka sig ut och omfattas även nätet så att medborgarna kan känna sig trygga där.

Kulturpolitiken - ett exempel på hur globaliseringen ställer krav på förnyelse
För ett par år sedan kom det ett förslag från folkpartiet att det skulle tas fram en litterär kanon för skolan. Syftet var att dels skapa en ökad förståelse för vårt historiska arv, dels att skapa en gemensam kulturell grund för hela samhället. Frågeställningen är på sitt sätt väldigt typisk för generationerna före Internet. Där fanns ett genuint nationellt gemensamt kulturarv inte minst inom litteratur. Strindberg, Heidenstam och Topelius var författare som många hade en relation till, inte minst genom skolan. Ett begränsat utbud av litteratur spelade också en roll för att skapa en gemensam litteratur.

Genom bara nätbokhandeln Adlibris har idag alla tillgång till över 2 miljoner titlar. Till detta finns antikvariat, småförlag och annan litteratur på nätet. Datortekniken har också gjort boktryckningen mycket billig, print on demand tryckerier erbjuder idag billiga böcker även i mycket små serier. Var och en har idag råd att själv ge ut en bok. Detta har en enorm påverkan på möjligheten att etablera en kanon för ett helt samhälle. Teknik, pris och utbud har radikalt minskat möjligheten att ta fram en gemensam litteratur. Kulturella intryck från hela världen gör också att det som upplevs som relevant är markant annorlunda nu än förr. För många unga är japanska tecknade serier som anime och manga långt mer relevanta och kulturella yttringar som berör dem än Strindberg och Heidenstam.

Går man längs Drottninggatan i Stockholm så kommer man möta en väldig kulturell bredd – allt från vanliga gatumusikanter via indianska dansare till svenskar som spelar didgeridoo och mycket, mycket annat. Kulturen man möter där är inte svensk utan antingen internationell eller en svensk tolkning av internationella kulturyttringar. En gemensam kanon är långt borta.

Det är möjligt att det idag går att driva en kulturpolitik som når en stor del av folket som fokuserar på kulturens innehåll. Jag är själv tveksam till det. Däremot kan man skapa förutsättningar för kulturen att växa fram utan att försöka styra den. Politikens roll förskjuts så att den istället möjliggör den personligt sammansatta konsumtionen och även produktionen av kultur.

Konturer av förändringen i andra frågor

Den ökade rörligheten och att samhället gradvis bryts upp i nya grupper som identifierar sig med varandra kommer förmodligen påverka synen på välfärdstaten. När fler och fler lever och bor utomlands under delar av sitt liv så kommer deras krav på välfärdsstaten att ändras. Skillnaden i ett mer globaliserat samhälle är antagligen att det kommer att komma en ökad efterfrågan på ett välfärdssamhälle och ett minskat behov av en välfärdsstat. För unga som flyttar utomlands i tjugofemårsåldern är det förmodligen långt mer attraktivt att ha ett större privat pensionssparande då de inte vet i vilket land de lever senare. En ökad efterfrågan på personifierade välfärdstjänster kommer antagligen också att ställa krav på att bryta upp välfärdsstatens de factomonopol och ersätta det med system som i högre grad är privata. Samtidigt kommer det antagligen att finnas en mycket bred önskan om, och betalningsvilja för, generella välfärdslösningar för basbehov.

Äganderätt kommer antagligen vara en av de stora stridsfrågorna den kommande tiden. Det finns en diametralt olika syn på upphovsrätt även inom borgerligheten. Det finns de som helt jämställer den med materiellt ägande. Det finns de som intar en mjukare hållning och i huvudsak resonerar om hur mycket repression och övervakning som är acceptabelt för att upprätthålla upphovsrätten. Och det finns grupper som helt förkastar upphovsrätt och uppfattar piratkopiering som en helt naturlig konsekvens av Internets möjligheter. För dem är upphovsrätten snarast ett försök av en industri, som inte anpassat sig till ett tekniksprång, att försöka låsa tiden. Frågan kompliceras och infekteras av att det finns en mycket tydlig åldersdimension i hur man tar ställning. För många i Internetgenerationen finns ingen märklighet i att å ena sidan bli upprörd över att någon snattar en chokladbit och å andra sidan att piratkopiera hundras tals filmer och skivor per år.

Familjen och synen på familjen har ändrats väldigt mycket på en kort tid. Politiken har lyckats hålla ganska jämn takt med befolkningens uppfattningar och lagstiftningen ser ut att moderniseras ungefär i takt med folkets uppfattningar.

Demokrati

Kommer demokratin att fortsätta vara en fråga om identifiering?

I Sverige har vi länge haft ett demokratiskt problem orsakat av att valen i mångt och mycket är folkräkningar snarare än en fråga om ansvarsutkrävande. I människors identitet finns en bild av att de är moderater, socialdemokrater eller kanske folkpartister. Det gör att valen snarare handlar om att manifesteras en identitet än att utkräva ansvar, stödja en vision man tror på. Som en konsekvens av detta har marginalväljarna fått mycket stor påverkan på politiken genom att partierna jagar dessa grupper. Trenden nu verkar också vara att marginalväljarna ökar i antalet vilket kan komma att få partierna att ännu hårdare fokusera på dem.

Ett problem med den jakten är att det sällan sker en djupare påverkan. Den väljare som en dag kan tänka sig att rösta vänster för att få maxtaxa på dagis kan lika gärna nästa dag ha charmats av alliansens jobbskatteavdrag. En förskjutning från ideologi till en överbudningsprocess löper stor risk att helt misslyckas. Kommuniceras istället värden och partierna istället visar sig stå för värdena så kan man skapa en stor grupp anhängare som förvisso inte är medlemmar eller identifierar sig med partiet men som stödjer de idéer som det bär.

Generationsgapet

Ett stort demokratiskt problem håller på att växa fram och det är en av de riktigt stora ideologiska utmaningarna idag. Skillnaden mellan de som unga tagit till sig Internet och de andra är enorm. För de unga är Internet en självklarhet och något som används varje dag till allt från nyheter, via hålla kontakten med vänner, till att konsumera kultur. Problemen blir väldigt tydliga i politiska frågor som IPRED och FRA där den ideologiska skillnaden ofta är långt mindre än den åldersmässiga. Det finns ett slags ironi i att fler och fler blir en del av Internetgenerationen och att vissa av de beslut som fattas idag antagligen inte skulle kunna ha fattats om ett par år från nu eftersom den generationen hade varit för stor.

För den generationen som vuxit upp med Internet och de som är ett par år äldre är politik som rör Internet i vissa fall helt avgörande för politiska ställningstaganden. Piratpartiet har på något år vuxit fram och har idag fler medlemmar än Miljöpartiet. De har en möjlighet att bli

en motsvarighet till Junilistan i Europavalet 2009. Burna av en generation som upplever sig missförstådda och marginaliserade i lagstiftningen. Det finns en gigantisk utmaning i att få med alla dessa och få dem att uppleva att inte en generation kriminaliseras. Det finns ett gap mellan två generationer som måste överbryggas, inte genom makt utan genom dialog och förståelse. Den politiska kostnaden för att stöta sig med en hel generation som dessutom är van vid Internet och opinionsbildning där är enormt. Det finns också med alla sannolikhet en mycket stor skillnad i hur viktiga de olika generationerna uppfattar internetfrågorna. Det som är en av de mer perifera frågorna för en grupp kan mycket väl vara utslagsgivande i ett val för den andra.

Integritet

Frågan om integritet är inte begränsad till bara vad staten får göra utan även hur företag ska få handskas med personuppgifter. Kreditkortsbolag har en enormt tydlig bild av vad vi konsumerar, när och var. Liksom det går att se i vilka geografiska områden människor rör sig. En påslagen mobiltelefon redovisar på ett liknande sätt exakt hur människor rör sig. Liksom hur de allt fler bevakningskamerorna gör.

Skaparen av Facebook, Mark Zuckerberg, har skapat något som kommit att kallas för Zuckerbergs lag. I kortform säger den att den mängd personlig information vi publicerar om oss själva på Internet kommer att dubblas varje år. Kanske är det överdrivet men mängden personlig information som publiceras på Internet växer enormt fort. På facebook publiceras favoritböcker, filmer och musik. Det skrivs om vad man gjorde i helgen, semester och barnbilder publiceras och många tar ställning politiskt. På samma sätt läggs information ut på bloggar och hemsidor. Det som förr var begränsat till några få blir allt mer en publik fråga.

All denna information om sig själv och att allt mer av kontakten med andra går via digitala medier gör integritetsfrågor långt viktigare än förr. Det finns också en mycket stor ålderskillnad som speglas i åsikterna om Internet och det som sker där.

Det finns en stor skillnad i värde på om vi väljer att publicera saker om oss själva och om andra samlar in information om oss och sen använder den. För ideologier som vuxit fram i början av industrisamhället finns det ofta stora problem att hantera frågor som den här. Vi vill å ena sidan ha informations och yttrandefrihet men å andra sidan uppfattar de flesta det antagligen som stötande om någon samlar in och säljer information om oss.

Trygghet eller integritet?

En fråga och en politisk utmaning som har gjort sig mer och mer påträngande är konflikten mellan å ena sidan tryggheten och å andra sidan integriteten. Konflikten mellan integritet och trygghet blev särskilt tydlig i efterdyningarna av 9/11 i USA. Myndigheterna i USA ville då börja övervaka bland annat hur böcker lånades på bibliotek. Konflikten mellan å ena sidan den enes önskan att inte övervakas och behovet av trygghet blev väldigt uppenbart. I Sverige blev den politiska striden kring FRA enormt hård och grunden för den var precis samma konflikt. Här finns det en mycket stor utmaning i att skapa en balans i inskränkningar i integriteten och de vinster som görs i trygghet.

Det går att rädda ideologierna

Ideologierna kan självfallet möta de utmaningar som följer på Internet och globalisering. Men det finns ett behov att fundera över vad som faktiskt är de värden de representerar och vad som är uttrycksformer för dem. Är exempelvis familjen en juridisk enhet för en mor, en far och ett par barn eller är det ett sätt att försöka på bästa sätt reglera egendom och uppväxt för barn? Med det senare förhållningssättet är det långt lättare att förändra lagstiftningen och ställningstaganden eftersom det finns en klarhet och en trygghet i vad man vill åstadkomma.

Det måste, för att vara övertydlig, komma en diskussion om vad som är mål och medel inom ett parti liksom vilka mål som är över och underordnade andra. Jag tror att partierna tydligare måste ta ideologiska ställningstaganden och i mindre grad försöka vara förvaltare av staten. De värden som ideologierna består av kan och kommer antagligen att bestå men deras uttrycksformer måste förändras och anpassas till de förändringar som sker tekniskt och kulturellt idag.

Men i ett medialt klimat där det finns långt fler som är aktiva och där det inte finns möjlighet att kontrollera vad som sägs och skrivs så ökar vikten av att hålla ihop visionen och den praktiska politiken. Antagligen kommer partierna för den breda publiken att uppfattas som sin praktiska politik snarare än som en vision som de aktiva delar.

Skillnaden i praktisk politik och vision är antagligen extra viktig i de frågor som rör Internet och som är enormt viktiga för en hel generation. Deras bild av vilka partier som är på deras sida, som förstår dem och som delar deras ståndpunkter kommer att präglas av de beslut som fattas och hur partierna förhåller sig till dem. Med en ökande granskning kommer handling bli allt viktigare än ord.